

מלוך יקרוך ויהושים נפלאים מלוך
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצרא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֶזְקָא

חֶזְקָא דְאִזְרִייתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

עשרת ימי התשובה הם כנגד עשרת העמקים ובתשעת הימים שקודם יום הכיפורים נפתחו ט' עמקים

**בת קול נשמעת בעומק נפש איש
מישראל הנשארת טהורה בכל מצב**
וכח בת קול זו היא הנמצאת בעומק נפשו של
כל יהודי, אשר גם אם מים רבים ישטפוהו עדיין
תישאר בו נקודה אלוקית שאינה נפגמת מכח
מעמד הר סיני שבו נקבעה הקדושה בכל אחד
מישראל ונשארת לתמיד. וזה מאמר הרה"ק
רבי ברוך ממעזיבון ע"ה על הפסוק (תהלים לו י)
'ועוד מעט ואין רשע' שבכל מצב שרק יהיה וגם
אם סר האדם חס ושלווה מדרך הטוב ועושה רע,
מכל מקום אין בכוחו להרשיע כל כך עד שלא
ישאר בו משהו מהטוב, אלא תמיד נשאר בו מעט
שאינו רשע כמו שכתוב 'ועוד מעט ואין רשע'
וכו', 'ועוד מעט' היינו שתמיד יש בו מעט שאינו
רשע, והיא הנקודה הפנימית של הלב שאין
בה רשעות ואינה נפגמת. ועל זה התפלל דוד
המלך ע"ה 'והתבוננת על מקומו' תן דעתך על
אותו המעט הפנימי, ותראה ש'איננו' שאין שם
רשעות, וכל חטא האדם אינו כי אם בחיצוניות.
שכן ביסוד הבריאה ישנם עשרה עומקים וכך גם
בנפש האדם, ואף אם נראה לעין קדושתו, עדיין
עומק לפניו מעומק עד העומק העשירי שאינו
נטמא לעולם.

בענין זה כתב בספר ליקוטי תורה (לבעל
התניא כי תצא אות ד): 'מעמקים קראתיך הוי"ה'
כי יש יו"ד עמקים שהם כנגד עשר בחינות הנפש
ז' מדות וג' שכלים והעומק שלהן הוא השורש
שבכל בחינה שנקרא עומקא דחשוכא וכו'.
שמשם נמשך מחילת וסליחת העוונות 'זורקתי
עליכם מים טהורים' כו' (יחזקאל לו כה) 'מחיתי
כעב פשעיק' כו' (ישעיה מד כב) ולכן אומרים
בעשרת ימי תשובה מזמור זה 'מעמקים', שבכל
יום ממשך עומק א' עד שביום הכיפורים 'לפני
הוי"ה תטהרו' (ויקרא טז ל), לפני הוי"ה המתגלה
בנפש שמשם נמשך להיות תטהרו.
ובשם משמואל כתב (וילך תרע"ב ד"ה
מקץ): שכהן הגדול היה מכניס אלקות בלב כל
השומעים, וביום הכיפורים היתה נכנסת לעומק
ליבם הנקודה הפנימית, כי עשרת ימי התשובה
הם כנגד עשרת העמקים ובתשעת הימים
שקודם יום הכיפורים נפתחו ט' עמקים, וממילא
ביום הכיפורים נכנסת האלקות בעומק העשירי
הנקודה הפנימית שבלב.

אחד יש זמני התגלות עד שיכול הוא וצריך לקחת
ההארות לזמנים אחרים שבהם נסתרת הקדושה,
תשובתה תהיה, כי כך טבע הקב"ה בנשמות ישראל
עם קרובו מעת מתן תורתנו הקדושה שהיו בו כל
ישראל שבכל הדורות את אשר ישנו פה ואת אשר
אינו פה' (דברים כט יד), שכל נשמות שעתידין
להיות אף הן עמדו לפני הר סיני.
וכח מעמד זה אינו נפסק לרגע שכך נאמר
(דברים ה יט) 'קול גדול ולא יסף' ומתרגם
אונקלוס 'ולא פסק', וכמו שאמרו צדיקים הכוונה
שקול זה של מתן תורה מתלווה והולך בכל זמן
ועת, והוא אותו הבת קול הנשמעת בכל יום מהר
חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של
תורה (אבות פ"ו מ"ב), והיא הבת קול האומרת
שובו בנים שובבים, ומכניסה בכל אחד הרהורי
תשובה בכל יום ויום. שכל התעוררות שיש לו
לאדם לתשובה היא מכח הבת קול היוצאת בכל
יום מהר חורב, שהיא המשך אותו הקול דמתן
תורה שאינו פוסק לעולם.

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֶלְקֵיהָ כִּי כְשֻׁלְתָּ בְעוֹנֶיךָ
(הפטורה - הושע יד, ב).
אמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"ג) 'אין לך אדם שאין
לו שעה' ופירש **השפת אמת** (ויצא תרנ"ג ד"ה
סולם) שלכל אחד יש את השעה שבו מרגיש
הוא קרבת ה', ויש לכל ישראל זמנים בהתגלות.
והעבודה בשעה זו היא כמו שאמר **החידושי
הרי"ם ע"ה** על הפסוק (תהלים לב ו) 'על זאת
יתפלל אליך כל חסיד לעת מצוא', כי כשזוכים
לאיזה התגלות צריכים לראות שיהיה נקבע בלב
היטב להיות דבר של קיימא, וזה הכוונה 'ביום
טובה היה בטוב', שיהיה כל מציאות הוייתו כלול
בטוב המתגלה באותו יום, ואם הוא שקוע בטוב
ואינו מסיח דעת ממנה אזי מתקיים בהוייתו יהא,
שנשאר הדבר להיות בר קיימא.

**שעה של הארה מכח הקול ממתן תורה
שלא פוסק בכל הדורות**
מהיכן ישנו כח ייחודי זה בבני ישראל, שלכל

מִילְתָּא דְפַלְיָאָה

כפי מעשי האדם כן נוהגים עמו מן השמים

כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לְאֵלֵינוּ (לב ג).

התנהגות ה' יתברך עם האדם תלויה כפי התנהגות עצמו, כמו שכתוב (תהלים קכא ה)
'ה' צלך' ואיתא **מהבעל שם טוב ע"ה** רמז שה' יתברך מתנהג כמו הצל של האדם, וכמו הצל
הנוטה לכל צד שהאדם נוטה, כך כפי הנהגת האדם כך מתנהגים עמו מן השמים. והנה
איברי האדם מכוונים כנגד מידות עליונות, וכמו שמוזכר ב'פתח אליהו' (תקו"ז הקדמה
ז). 'חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא', נמצא שבפעולות האדם לחסד או לגבורה
הוא מעורר השפעה כנגדו מן השמים, כפי פעולותיו בעולם הזה כך נוהגים עמו כמו הצל
המתנועע לפי פעולות האדם.

וכל ההנהגה מן השמים תלויה ועומדת כפי התנהגות האדם ופעולותיו בעולם הזה,
כי התחתונים נותנים ומעוררים כח בעליונים על דרך שנאמר (תהלים סח לה) 'תנו עוז
לאלקים, וכן נרמז בפסוק (דברים לב ג) **הבו גודל לאלקינו**, שישאל במעשיהם הטובים
מפרנסים לאביהם שבשמים, וחלילה להיפך, במעשים שאינם ראויים הרי מחלישים
כביכול כח של מעלה, כמו שכתוב (שם פסוק יח) 'צור ילדך תשיל לשון תשישות כח, ומכאן
גודל הזהירות במעשינו להוסיף כח למעלה ולעורר כל מיני השפעות טובות כפי מעשינו.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

עצת משה רבינו ע"ה - להיות קרוב לרוחניות ורחוק מגשמיות

נוכל אף אנו לבוא לרומם הכל לקירבת ה'. דהנה כתוב מפורש הוא שאמר משה רבינו ע"ה **האזינו השמים והארץ**, ודרשו בספרי (פי' שו) לפי שהיה משה קרוב לשמים לפיכך אמר 'האזינו השמים', ולפי שהיה רחוק מן הארץ אמר 'ותשמע הארץ אמרי פי'. בא ישעיה והזכירם בהיפך על השמים אמר (ישעיה א ב) 'שמעו שמים' שהיה רחוק מן השמים, 'והאזיני ארץ' שהיה קרוב לארץ. כלומר, האזנה היא לעומד מקרוב, ושמיעה היא לעומד מרחוק. שמשו רבינו התעלה לדרגה גבוהה ועצומה עד שהיו השמים קרובים אליו, והוא אשר נאמר עליו (ספרי מטות קנג) שכל הנביאים התנבאו ב'כה אמר ה' והוא התנבא ב'זה הדבר' (הובא ברש"י במדבר ל, ב), שראה באספקלריא המאירה. ועלה לשמים 'לחם לא אכל ומים לא שתה' (שמות לד כח), ונעשה כולו רוחני כאמרו 'משה איש האלוקים'. וכוחו ניתן לכל יהודי, כדברי **הרמב"ם** הידועים (תשובה פ"ה ה"ב), שהרשות נתונה בידי כל יהודי להיות כמשה רבינו, ויכול כל אחד ואחד להתעלות ולהיעשות רוחני עד למעלה בקודש, שיהיה קרוב לשמים כדוגמתו של משה רבינו ע"ה.

השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי, שכבר עמדו על כך שלשון האזנה מתפרש לעומד קרוב, ולשון שמיעה מתפרש יותר על העומד מרחוק, ואם כן מדוע השתמש משה רבינו ע"ה בלשון קרוב לגבי השמים ולשון רחוק לגבי הארץ, הרי הסדר הוא בהיפך מזה, שלשמים הרחוקים היה לו לומר לשון שמיעה מאחר ורחוקים השמים ממקום עמדו בארץ, ולארץ הקרובה אליו ביותר שהרי עליה עומד עתה, יאמר לשון האזנה.

ובדברינו יבואר, כי רצה משה לאלפנו מוסר, שבעניני שמים צריך להיות קרוב, להיות מחובר לקדושה וככל שיוסיף להתקרב טוב הוא למאוד, אך לענייני ארץ וגשמיות יש לו לאדם להרגיש עצמו מרחוק שלא יבקש להתקרב לגשמיות רק יעמוד מרחוק ויסתפק במועט לזון גופו לעבודתו של מקום ותו לא, כמאמר הכתוב (משלי יג כה) 'צדיק אוכל לשובע נפשו'.

הקדמת הרוחניות ועשייתה עיקר מושרשת בתוכנו

וכי תאמר דרגה מופלאה היא ממני להקדים בכל עניני ומעשי את הרוחניות קודם לכל דבר אחר. דע כי דברים הללו ירושה היא לנו מאבותינו, ומכח הצדיקים

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי (לב א). במקרא הראשון שבתורה נאמר (בראשית א א) 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ'. כשהקב"ה ברא את העולם, תחילה ברא 'את השמים' שהם הדברים הרוחניים, ולאחר מכן 'את הארץ' אלו הם הדברים הגשמיים כ'ארץ'. ללמדנו מהי התכלית שבעבורה בא האדם לעולם, שלכך הקדים 'את השמים' שמכך ילמד האדם דעת לסדר בריאת עולמו הקטן, שאמנם נברא הוא מגשמיות ורוחניות, אך כדי לבוא לתכלית בריאתו עליו ללמוד מבורא עולם שברא קודם את הרוחניות, ואף הוא יקדים ויעשה עיקר אצלו את העניינים הרוחניים, ובכך יהיה קיום לעולם הקטן שלו. והדרך לכך היא ע"י שיעשה רצון ה' במצוות עשה ובמצוות לא תעשה, ויסגל בעצמו מעשים טובים, ולימוד התורה. ותחילה לכל רצון ה' יתברך מאיתנו היא יראת שמים טהורה, וכמו שכתוב (לעיל י יב) 'ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה'. וממנה יכול האדם לבוא עד למעלה בקודש בבחינת מוסיף והולך ומעלין בקודש.

משה רבינו מלמד להיות קרוב לענייני שמים

הוא הדבר שאמר משה רבינו ע"ה **האזינו**

הנשמה משתוקקת לשוב לשורשה בעליונים

לכך מחמת שהם משכימים ומעריבים לבית הכנסת, כי עיקר הזכות לאריכות ימים זה בארץ ישראל כמו שכתוב (לעיל יא כא) 'למען ירבו ימיכם וגו' על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם'. ולכאורה קשה שהרי מצינו גם זקני אומות העולם שמאריכים ימים בחוץ לארץ, אפילו שבודאי אין להם שום זכות לאריכות ימים. ולפי דברי **האלישיך הקדוש** מובן, שבודאי בדרך הטבע אפשר להאריך ימים בכל מקום, אבל היהודי נשמתו מבקשת בכל זמן לשוב לשמים, ולכן צריך זכות מיוחדת שיאריך ימים בעולם, ובשלמא בארץ ישראל שהיא קדושה נוח לנשמה לשרות בגוף היהודי מחמת קדושת הארץ, אבל בחוץ לארץ אין הנשמה רוצה להתקיים, אם לא בזכות שמשכימים ומעריבים לבית הכנסת, וקדושת בית הכנסת היא הגורמת לנשמה שתהיה לה מנוחה גם בחוץ לארץ.

בעולם השפל התחתון, אזי גם הנשמה מתנחמת וחוזרת לשרות בגוף האדם.

אריכות ימים לישראל בארץ ישראל דוקא

והנה מאחר שנשמת היהודי שורשה בעליונים והיא חלק אלוה ממעל, יקשה לנו כיצד יאריך היהודי חיים בארץ, והלא נשמתו תכסוף בכל עת לשוב לשורשה בשמים, ופירש על כך **האלישיך הקדוש** שזהו שרמזו הכתוב **ובדבר הזה תאריכו ימים על האדמה**, שכיון שארץ ישראל היא מקום קדוש אשר שם התגלות כבודו יתברך יותר מבכל העולם, על כן הוא המקום שבו יזכו ישראל לאריכות ימים בעולם הזה, כי בארץ הקודש תזכה הנשמה להידבק בשורשה בעודה בעולם הזה.

בזה יתבאר גם דברי רבי יוחנן (ברכות פ. ט) שהזקנים המאריכים ימים בבבל זוכים

פי לא דבר רק הוא מכם פי הוא חיים **ובדבר הזה תאריכו ימים על האדמה** (לב מז). נשמת ישראל חצובה מתחת כיסא הכבוד, והיא חלק אלוה ממעל (ראשית חכמה שער האהבה פ"ב), והיא מורכבת בגוף הגשמי בעולם הזה, ולרוב רוחניות הנשמה היא מבקשת לשוב בכל זמן לשורשה, כמו שמובא במדרש תהלים (סב ט) שנשמת האדם מבקשת בכל שעה לצאת מגופה ולעלות למעלה, וכיון שרואה את הקב"ה שמלוא כל הארץ כבודו, היא נרתעת לאחוריה ונשארת בגופה. ופירש **האלישיך הקדוש** (ויקרא כו) שדרך כל דבר להשתוקק לשוב למקורו, וכשהנשמה מתבוננת איך שהיא חלק מקדושתו העליונה והיא שוכנת בחומר העכור, הרי היא משתוקקת להיפרד מן הגוף ולהידבק בעליונים, אבל כשהיא נזכרת ביצורה שעם היותו קדוש מכל קדושה הרי הוא שורה

בדיבור משה היה כלול סתרי תורה לצדיקים ודברים פשוטים לעם

מלשון 'המשכה', כמו שכתוב (אסתר ב ז) 'יהי אומן את הדסה היא אסתר בת דודו'. שכאשר מחשבת האדם בטוחה בהנהגת הבורא, הרי הוא ממשיך על עצמו שכך יהיה באמת. ולכן כשמאמין, יכול למשוך על עצמו גם התעלות ודביקות בה' יתברך, אף בדברים הגבוהים מהשגתו.

חסידים מספרים שכאשר נשבו רוחות מלחמה חזקות קודם מלחמת העולם השנייה היה האדמו"ר מגור בעל **האמרי אמת** רגוע ושלו, אמנם נשמעו מפיו ביטויים נוראים, אך כלפי חוץ לא נראתה עננה כלשהי על פניו. ומשכך, הסיקו החסידים כי לא תבוא מלחמה, ואף הם נשארו בשלוותם. לעומתם, חתנו של הרבי שהיה אף אחיינו **הרה"ק רבי יצחק מאיר אלטר הי"ד**, היה אפוף חששות כבדים, והסתובב מפוחד מאוד. שאלוהו, הלא הרבי אינו דואג. ענה להם בהראותו את דברי האוהב ישראל ע"ה שאמונה הוא מלשון המשכה, ולכן נח שלא רצה להמשיך באמונתו את גזירת המבול היה מאמין ואינו מאמין. כי הצדיק כאשר אינו משלים עם הגזירה יכול למונעה. המשיך ואמר, אף הרבי מטעם זה איננו חפץ להאמין במה שעומד לקרות כדי שלא יקדם את פני הגזירה חלילה וחס.

וכבר דרשו דורשי רשומות, 'אמונה' ראשי תיבות 'נ'פתחו ה'שמים ו'אראה מ'ראות א'לקים', שהוא הכתוב ביחזקאל (א א) בעת שזכה להתגלות מעשה מרכבה. ודרשו ברמז זה, שהדבר שמחמתו בא להתגלות עצומה זו, הוא כח האמונה הפשוטה בבורא העולם.

כן הדבר גם בגשמיות, ראשית הכל היא האמונה, כנודע משמם של צדיקים ויש שהביאו זאת משמו של **הבעל שם טוב ע"ה**, אם אדם חפץ שיהיה לו שפע פרנסה וכדומה, הדבר הראשון שנצרך לזה הוא אמונה. שצריך האדם להאמין ולבטוח בה' יתברך כמאמר הכתוב (לעיל ח יח) 'וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל' וכפי שתיירגם אונקלוס 'ארי הוא יהיב לך עיצא למקני נכסין', שהכל מידו יתברך, הן 'כח לעשות חיל' כפשוטו, בגשמיות וברוחניות, והן בקניין נכסיו 'ארי יהיב לך עיצא למקני נכסין'.

לכך, ולמי שאין לו חשק, לא יערב לאזנו לשמוע תוכחת מוסר.

והעצה לזה, להלביש מוסריו בדברי אגדה כמנהג הרופא הנותן סמים מרים מעוטפים במחלצות דבש לבל ירגיש מרירות הסם. והיינו דאמר הכתוב 'הוי כל צמא לכו למים' לשמוע דברי מוסר, 'ואשר אין לו כסף' אם אינם כוספים לשמוע מי תורה מוסר ותוכחה, 'לכו שברו' לשון מכר וקנין, למכור להם 'בלא כסף' ותשוקה, 'ובלא מחיר יין וחלב' להלביש אותם באגדה והלכה באופן שיערב לשמוע כמו יין וחלב, שגם אם לא יצמא יומתק לו לשתות יין חלב ודבש, כמאמר הכתוב (שיה"ש ד יא) דבש וחלב תחת לשונך'.

וממנו ניקח לעניינינו, כי גם הדברים שהם בבחינת שמים יכול האדם להימשך אחריהם ולתת לו טעם בשאר הדברים שכן מבין, ולתועלת גדולה תחשב ההאזנה גם לדברים שבבחינת שמים.

ההשגות הגדולות ביותר תלויות באמונת האדם

הטעם שיכול האדם לפעול בנפשו אף כאשר מאזין לדברים שהם למעלה מהשגתו בבחינת שמים, כי ענייני התורה דבוקים ומחוברים זה בזה, ומן האחד יבוא לשני, שכן מצינו שההשגות הגדולות ביותר, תלויים בדברים הנראים לכאורה כפשוטים, אך כיון שתלויים כל ענייני עבודת ה' זה בזה, צריך האדם לעמול בדרגתו, וממנה יוכל לבוא לדרגות למעלה בקודש עד אין שיעור. כמו שרואים אנו בדברי הרה"ק רבי שלמה מלוצק ע"ה תלמידו של רבי דב בער ממעזריטש ע"ה בספרו דברות שלמה (שלח ד"ה וידבר) שכל ההשגות נדרש היסוד של אמונה וביטחון והוא הפתח לכל ההשגות.

באמונתו ממשיך על עצמו שיתקיים הדבר

הדברים עולים יפה עם מה שכתב **האובה ישראל ע"ה** (נח ד"ה ויבוא) בשם רבו **המגיד רבי מיכל מזלאטשוב ע"ה**, אמונה

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמר יפ' (לב א). יש לדקדק, מדוע כתב 'האזינו השמים ואדברה', ולא כתב 'האזינו השמים דברי' כמו שכתב לגבי הארץ 'ותשמע הארץ אמרי פי'.

כתב **בקרן לדוד**, כי דברי משה רבינו ע"ה היו בשני אופנים. פשוטי העם הבינו הדברים בפשטות. אך תוכם רצוף אהבה, וצפונים וגנוזים בה סתרי תורה שהם דברים הנאמרים בלחשיה, ואותם השיגו רק גדולי ישראל ובני העליה שבהם. על כן אמר לשון האזנה, שלא אמרם בפירוש, ועל כך **האזינו** הטו אזנכם לדבריו הנאמרים מפה לאוזן בלחשיה, והן הן סתרי תורה, שע"י שנתנו אוזן קשבת לדבר, השיגו הפנימיות שהיתה בתוך דבריו. **ותשמע הארץ** אלו פשוטי העם, ישמעו **אמרי פי**, והן הדברים שאומר בפיו בפירוש לפשוטי העם.

גם כשאינו מבין עושה עליו רושם ונותן בו טעם

בעקבות דבריו יוצא לכאורה שישנם דיבורים התואמים רק לאנשים בעלי מעלה, אם כן מה לכל העם לשמוע כל הדברים וכנאמר בסוף הפרשה הקודמת (לא כח) 'הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם ושוטריכם ואדברה באזניהם את הדברים האלה ואעידה בם את השמים ואת הארץ'. אולם יש לנו לדעת כי תועלת גדולה תימצא להאזין גם לדברים שהם בבחינת שמים, ואף למי שאינו מבינם, סוף סוף יביאנו לשמיעת חלק התורה כפי מדרגתו.

וכך מובא בהקדמה לספר הנזכר **קרן לדוד** ממה שכתב בכתב יד קדשו: 'הוי כל צמא לכו למים ואשר אין לו כסף לכו שברו ואכולו, ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב' (ישעיה נה א). יש לפרש בסייעתא דשמיא, על פי מה שכתבתי במקום אחר (ריש פרשת תרומה) ביאור למה נמשלו דברי תורה למים (תענית ז), ומצינו (שם) דדברי תורה נמשלו גם לשאר משקין כגון יין וחלב. דהנה, יש כמה חלקי תורה, שמעתתא והלכה, כגון אלו נמשלו ליין וחלב. ואגדה מוסר ופסקי דינים נמשלו למים שהכל צריכין לו. וכמו שמים אין לו טעם רק למי שהוא צמא, כך דברי מוסר לא יערב כי אם להמתאוהו

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים
עיצוב ועימוד: שוקי קנר

